

CON CHÓ BẮC

(Trích *Tiếng gọi nơi hoang dã*)

- Giắc Lân-đơn -

A. Nội dung tác phẩm

Tiểu thuyết “Tiếng gọi nơi hoang dã” của Giắc Lân-đơn kể về một con chó kéo xe trượt tuyết cho những người đi tìm vàng. Bắc đã qua tay nhiều ông chủ độc ác, chỉ có Thoóc-ton giàu lòng yêu thương nó. Khi Thoóc-ton chết, Bắc đã từ bỏ con người, đi theo tiếng gọi nơi hoang dã và trở thành con chó hoang. Với văn bản “Con chó Bắc” (trích tiểu thuyết “Tiếng gọi nơi hoang dã”), nhà văn đã có những nhận xét tinh tế khi đi sâu vào đời sống “tâm hồn” của con chó Bắc, đồng thời bộc lộ tình cảm yêu thương của mình đối với loài vật.

B. Tìm hiểu tác phẩm

1. Tác giả

Giắc Lân – đơn (1876 – 1916) là nhà văn Mỹ.

- Ông trải qua thời thanh niên vất vả, làm nhiều nghề để kiếm ăn và sớm tiếp cận tư tưởng của chủ nghĩa xã hội.

- Ông có nhiều cuốn tiểu thuyết lớn như: Tiếng gọi nơi hoang dã (1903), Sói biển (1904), Nanh trắng (1906), Gót sắt (1907).

3. Tác phẩm

a. Hoàn cảnh sáng tác

Văn bản “Con chó Bắc” trích tiểu thuyết “Tiếng gọi nơi hoang dã (1903).

b. Bố cục

3 phần:

- Phần 1 (Từ đầu đến... trong lòng Bắc”): Cuộc sống của Bắc.
- Phần 2 Tiếp theo đến “biết nói đây”): Tình cảm của Thoóc-ton đối với con chó Bắc.
- Phần 3 (còn lại): Tình cảm của Bắc đối với chủ.

Trong ba phần thì phần thứ ba dài hơn cả. Điều đó cho thấy nhà văn chủ yếu muốn nói đến những biểu hiện tình cảm của Bắc và miêu tả tình cảm của nó đối với chủ.

c. Phương thức biểu đạt

Tự sự, miêu tả.

d. Giá trị nội dung

Đoạn trích bộ lộ những nhận xét tinh tế của tác giả về con chó Bắc đồng thời thể hiện tình cảm của tác giả đối với loài vật.

e. Giá trị nghệ thuật

- Kết hợp tự sự miêu tả bằng quan sát, nhận xét và trí tưởng tượng tuyệt vời của tác giả.
- Không sử dụng nhân hóa một cách triệt để.
- Chỉ qua lời kể chuyện đã bộc lộ "tâm hồn" của con chó Bắc.
- Nhà văn đứng ngoài quan sát và miêu tả chứ không đóng vai nhân vật.

C. Đọc hiểu tác phẩm**1. Cuộc sống của Bắc**

- Trước khi gặp Thoóc-ton:
  - + Nơi ở: nhà thẩm phán Mi-ơ.
  - + Nhiệm vụ: đi săn, đi chơi, bảo vệ.
  - + Tình cảm: làm ăn cùng hội cùng phường, đối với ông thẩm phán chỉ là tình bạn trịnh trọng đường hoàng, với những đứa cháu nhỏ của thẩm phán, chỉ có trách nhiệm ra oai, hộ vệ. Đó là tình cảm mờ nhạt không sâu sắc.
- Sau khi gặp Thoóc-ton:
  - + Bắc nhận được tình yêu thương thực sự nồng nàn.
  - + Bắc cũng có một tình yêu thương sôi nổi, thương yêu tôn thờ, cuồng nhiệt với trạng thái cảm xúc mãnh liệt, tràn đầy không gì kìm hãm nổi, xen lẫn sự quý trọng, cảm phục người mình yêu thương. Đó là một cuộc sống có ý nghĩa.
  - + Bắc là một con vật khao khát và quý trọng tình yêu thương.

2. Tình cảm của Thoóc-ton với Bắc:

- + Thoóc-ton đã cứu sống Bắc và là một ông chủ lí tưởng: Các ông chủ khác chăm sóc chó vì nghĩa vụ và lợi ích kinh doanh, còn Thoóc-ton đối xử với những con chó của anh “như thể chúng là con cái của anh vậy”. Trong ý nghĩ, tình cảm và cách đối xử, Thoóc-ton coi Bắc như một đồng loại, một người bạn.
- + Các biểu hiện tình cảm đặc biệt của Thoóc-ton với Bắc: chào hỏi thân mật hoặc nói lời vui vẻ, trò chuyện tâm phào; những cử chỉ thân mật, âu yếm như túm chặt lấy đầu Bắc dựa vào đầu mình rồi đẩy tới đẩy lui, những tiếng rủa của Thoóc-ton là những lời nói nựng âu yếm. Trước những cử chỉ của Bắc đáp lại tình cảm của ông chủ (miệng cười, mắt long lanh, họng rung lên những âm thanh không thốt nên lời), Thoóc-ton đã thốt lên đầy thán phục và yêu mến: “Trời đất! Đẳng ấy hầu như biết nói đấy”.

3. Tình cảm đặc biệt của Bắc đối với Thoóc-ton:

+ Từ khi gặp Thoóc-ton, ở Bắc nảy sinh những tình cảm mới mà trước kia nó chưa hề cảm thấy, đó là “tình yêu thương sôi nổi, nồng cháy, thương yêu đến tôn thờ, thương yêu đến cuồng nhiệt”.

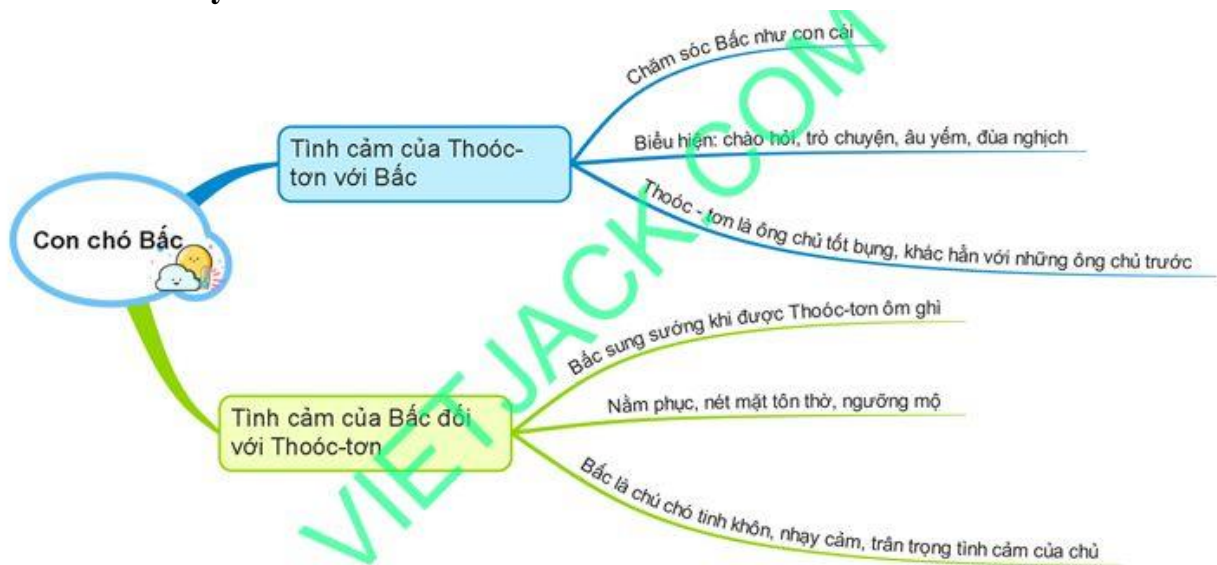
+ Tình cảm của Bắc đối với Thoóc-ton có những biểu hiện thật đặc biệt: khác với Xơ-kít, Ních, “Bắc có cái tài biểu lộ tình thương yêu gần giống như làm đau người ta. Nó thường hay há miệng ra cắn lấy bàn tay Thoóc-ton rồi ép răng xuống mạnh đến nỗi vết răng hằn vào da thịt một lúc lâu”.

+ Tình cảm của Bắc đối với Thoóc-ton là tình cảm mang tính chất tôn thờ, ngưỡng mộ: “Nó thường nằm phục ở chân Thoóc-ton hàng giờ, mắt háo hức, tinh táo ngược nhìn lên mặt anh, chăm chú xem xét, hết sức quan tâm theo dõi từng biểu hiện thoáng qua, mọi cử động hoặc thay đổi trên nét mặt... đôi mắt anh toả rạng tình cảm tự đáy lòng, trong khi tình cảm của Bắc ngời ánh lên qua đôi mắt nó”.

+ Tình cảm của Bắc với Thoóc-ton ngoài sự tôn thờ còn là lòng biết ơn bởi Thoóc-ton đã cứu sống nó, đã tái sinh nó. “Nó sợ Thoóc-ton cũng lại biến khỏi cuộc đời nó”, bởi thế, nó thường thức giấc đột ngột trong đêm, “trườn qua giá lạnh đến tận mép lều, đứng đấy lắng nghe tiếng thở đều đều của chủ”.

=> Bằng nghệ thuật nhân hóa, tác giả đã thể hiện một cách cảm động tình cảm của chú chó Bắc đối với người chủ tốt bụng của mình. Qua đoạn trích, nhà văn muốn truyền tải một thông điệp: loài vật cũng có những tình cảm, cảm xúc đáng được tôn trọng.

D. Sơ đồ tư duy

E. Bài văn mẫu phân tích tác phẩm

Giác Lân-đơn (1876 – 1916) là nhà văn Mĩ. Ông trải qua thời kì thơ ấu rất vất vả, từng phải làm nhiều nghề để kiếm sống. Lân-đơn bắt đầu sự nghiệp sáng tác bằng những truyện ngắn đăng trên một tờ báo của sinh viên. Thời kì phát triển cao nhất trong sự nghiệp sáng tác của ông là vào đầu thế kỉ XX.

“Tiếng gọi nơi hoang dã” (1903) là tiểu thuyết ra mắt bạn đọc sau khi ông đi theo những người tìm vàng đến miền Clan-đai-cơ trở về. *Con chó Bắc* là một đoạn trích trong cuốn tiểu thuyết đó.

Tác phẩm kể về Bắc, một con chó bị bắt cóc đưa lên vùng Bắc cực để kéo xe trượt tuyết cho những người đi tìm vàng. Bắc đã qua tay nhiều ông chủ độc ác. Chỉ riêng Giôn Thoóc-ton là người đã có lòng nhân từ đối với nó. Sau khi Thoóc-ton chết, nó rời bỏ con người, đi theo tiếng gọi nơi hoang dã và trở thành một con chó hoang.

Trong đoạn trích, nhà văn Lân-đơn đã có những nhận xét tinh tế và trí tưởng tượng tuyệt vời khi đi sâu vào đời sống "tâm hồn" của con chó Bắc, đồng thời bộc lộ tình cảm yêu thương của mình đối với loài vật. Qua cách miêu tả và kể chuyện, ta thấy nhà văn chủ yếu muốn thể hiện lòng biết ơn và tình cảm yêu thương của con chó Bắc đối với người chủ giàu lòng nhân ái.

Ở đoạn thứ nhất, tác giả kể về quan hệ của con chó Bắc đối với gia đình thẩm phán Mi-lơ là chủ đề lấy đó làm cơ sở so sánh tình cảm của Bắc đối với Thoóc-ton: Với những cậu con trai của ông Thẩm, trong những buổi đi săn hoặc đi lang thang đây đó, tình cảm ấy chỉ là chuyện làm ăn cùng hội cùng phường; với những đứa cháu nhỏ của ông Thẩm, là trách nhiệm ra oai hộ vệ. Còn đối với bản thân ông Thẩm, đó là thứ tình bạn trịnh trọng và đường hoàng.

Mức độ tình cảm của Bắc đối với Thoóc-ton lại hoàn toàn khác những tình thương yêu sôi nổi, nồng cháy, thương yêu đến tôn thờ, thương yêu đến cuồng nhiệt thì phải đến Giôn Thoóc-ton mới khơi dậy lên được.

Với con chó Bắc thì Giôn Thoóc-ton là một ông chủ lí tưởng: Các ông chủ trước chăm sóc nó chỉ là vì nghĩa vụ và lợi ích kinh doanh (trông nhà hoặc kéo xe trượt tuyết để đi tìm vàng) chứ không thực sự yêu thương nó. Thoóc-ton đối xử với bảy chó của anh như thể chúng là con cái của anh vậy. Riêng đối với Bắc, trong ý nghĩ và trong tình cảm, dường như anh không coi nó chỉ là một con chó, mà còn là một người bạn thân thiết. Con người này đã cứu sống nó đó là một lẽ; nhưng hơn thế nữa, anh là một ông chủ lí tưởng. Những người khác chăm nom chó của họ xuất phát từ ý thức về nghĩa vụ và về lợi ích kinh doanh; còn anh chăm sóc chó của mình như thể chúng là con cái của anh vậy, bởi vì anh không thể nào không chăm sóc. Và anh còn chăm sóc nhiều hơn nữa kia. Anh không bao giờ quên chào hỏi thân mật hoặc nói lời vui vẻ và ngồi xuống chuyện trò lâu với chúng (mà anh gọi là (tâm phào), điều mà cả anh và chúng đều thích thú.

Anh có thói quen dùng hai bàn tay túm chặt lấy đầu Bắc rồi dựa đầu anh vào đầu nó, hoặc lắc nó đẩy tới đẩy lui, vừa lắc vừa khe khẽ thốt lên những tiếng rủa mà

đối với Bắc lại là những lời nói nụng âu yếm. Bắc thấy không có gì vui sướng bằng cái ôm ghì mạnh mẽ ấy và những tiếng rủa rú ri bên tai ấy và theo mỗi cái lắc đầu tới đây lui, nó lại tưởng chừng như quả tim mình nhảy tung ra khỏi cơ thể vì quá ngây ngất. Và khi được buông ra, nó bật vùng dậy trên hai chân, miệng cười, mắt long lanh, họng rung lên những âm thanh không thốt nên lời, và cứ như vậy trong tư thế đứng yên bất động... Tình cảm của Thoóc-ton biểu hiện rõ rệt nhất khi anh kêu lên, trân trọng: Trời đất! Đấng ấy hình như biết nói đấy! Anh coi Bắc như một người bạn tri âm, tri kỉ.

Trong đoạn văn này, mục đích chủ yếu của Lân-đơn là tập trung miêu tả những biểu hiện tình cảm của con chó Bắc. Trước đó, nhà văn kể về tình cảm của Thoóc-ton đối với bầy chó của anh nói chung và đối với con chó Bắc nói riêng, nhằm nhấn mạnh tình cảm đặc biệt mà con chó Bắc dành cho anh. Không phải đối với bất cứ ông chủ nào con chó Bắc cũng yêu quý như với Thoóc-ton vì Bắc đã qua tay nhiều ông chủ độc ác, chỉ riêng Thoóc-ton là có lòng nhân từ với nó.

Đọc những dòng miêu tả Bắc, chúng ta sẽ thấy tài quan sát và sự hiểu biết của nhà văn đối với loài chó:

Bắc có cái tài biểu lộ tình thương yêu gần giống như làm đau người ta. Nó thường hay há miệng ra cắn lấy bàn tay Thoóc-ton rồi ép răng xuống mạnh đến nỗi vết răng hằn vào da thịt một lúc lâu. Và cùng như Bắc hiểu các tiếng rủa là những lời nói nụng, con người cũng hiểu cái cắn vờ ấy là cử chỉ vuốt ve.

Lân-đơn có những nhận xét tinh tế, tỉ mỉ khi miêu tả từng con chó trong bầy chó kéo xe. Những biểu hiện tình cảm của chúng là đặc điểm chung của loài chó nhưng nhà văn chú trọng đến nét riêng của mỗi con để làm nổi bật nét khác biệt của Bắc so với những con chó khác trong bầy.

Bắc có tình cảm đặc biệt đối với Thoóc-ton. Có lúc nó bày tỏ thái độ âu yếm qua những cái cắn vờ hoặc theo sát Thoóc-ton không rời một bước: Tuy nhiên, tình thương yêu của Bắc phần lớn được diễn đạt bằng sự tôn thờ. Mặc dù nó sung sướng đến cuồng lên mỗi khi Thoóc-ton chạm vào nó hoặc nói chuyện với nó, nhưng nó không sẵn lòng những biểu hiện ấy. Khác với cô ả Xơ-kít có thói quen thọc cái mũi của nó vào dưới bàn tay của Thoóc-ton rồi hích, hích mãi cho đến khi được vỗ về, cũng khác với Ních thường chồm lên tì cái đầu to tướng của cu cậu lên đầu gối của Thoóc-ton, Bắc chỉ tôn thờ ở xa xa một quãng. Nó thường nằm phục ở chân Thoóc-ton hàng giờ, mắt háo hức, tỉnh táo, ngược nhìn lên mặt anh, chăm chú xem xét, hết sức quan tâm theo dõi từng biểu hiện thoáng qua, mọi cử động hoặc thay đổi trên nét mặt. Hoặc cũng có lúc nằm ra xa hơn, về một bên hoặc đằng sau anh, quan sát hình dáng của anh và từng cử động của thân thể anh. Và thường thường, như mỗi giao cảm giữa họ với nhau, sức mạnh ánh mắt của Bắc làm cho Giôn Thoóc-ton quay đầu sang và nhìn lại nó, không nói năng gì, đôi mắt anh tỏa rạng tình cảm tự đáy lòng, trong khi tình cảm của Bắc ngời ánh lên qua đôi mắt nó tỏa rạng ra ngoài.

Tình cảm của con chó Bắc được tác giả miêu tả cụ thể và tinh tế. Nhà văn không nhân cách hóa con chó Bắc theo kiểu của La Phong-ten trong thơ ngụ ngôn. Lúc muốn bày tỏ tình cảm với chủ, hống nó chỉ rung lên những âm thanh không thốt nên lời... Thoóc-ton cảm thấy Bắc hầu như biết nói và anh thấu hiểu thế giới tâm hồn phong phú của nó:

Trước kia, nó chưa hề cảm thấy một tình thương yêu như vậy..., Bắc thấy không có gì vui sướng bằng cái ôm ghì mạnh mẽ ấy..., nó lại tưởng chừng như quả tim mình nảy tung ra khỏi lồng ngực...

Nhà văn kể rằng: Một thời gian dài sau khi được cứu sống, Bắc không muốn rời Thoóc-ton một bước. Từ lúc anh ra khỏi lều cho đến lúc anh quay trở về, Bắc luôn bám theo gót chân anh. Việc thay thầy đổi chủ xoay xoi từ khi nó đến vùng đất phương bắc đã làm nảy sinh trong lòng nó nỗi lo sợ. Nó sợ Thoóc-ton cũng lại biến khỏi cuộc đời nó như Pê-rôn và Phơ-răng-xoa và anh chàng người lai Ê-cốt đã đi qua rồi biến mất trước đây.

Ngay cả ban đêm, trong giấc mơ, nó cũng bị nỗi lo sợ này ám ảnh. Những lúc ấy, nó vội vùng dậy không ngủ nữa, trườn qua giá lạnh đến tận mép lều, đứng đấy, lắng nghe tiếng thở đều đều của chủ...

Đoạn văn trên vừa phản ánh trí tưởng tượng tuyệt vời của nhà văn, vừa nói lên tình yêu thương loài vật của ông. Điều mà ông muốn nhắn gửi tới chúng ta là hãy hết lòng thương yêu loài vật, nhất là những loài vật có nghĩa, có tình.

VIETJACK